

*Маліновська Ольга Ярославівна,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри публічного адміністрування та управління бізнесом;
Овчіннікова Вероніка Анатоліївна,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»;
Львівський національний університет імені Івана Франка*

ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ

З початком повномасштабного вторгнення на територію України, український бізнес зазнав величезних втрат. Особливо постраждали ті підприємства, які знаходяться безпосередньо в окупованих зонах бойових дій. Результати опитування Європейської Бізнес Асоціації показують, що збитки малих і середніх підприємств через війну значно зросли. Серед підприємців, опитаних Європейською Бізнес Асоціацією, 27% оцінили збитки в 10 000 доларів США, 28% оцінили втрати від 100 000 до 50 000 доларів США, а ще 13% оцінили втрати від 500 000 до 100 000 доларів США % підприємців оцінили збитки понад 10 000 дол. 100 000. Лише 5% підприємців повідомили про відсутність збитків, але багато представників мікро-, малого та середнього бізнесу відновили свою діяльність або перенесли виробничі потужності та продовжують працювати в інших регіонах України. [4]

Проте багатьом підприємцям довелося припинити роботу, оскільки за відсутності фінансових ресурсів вони не змогли продовжити свою діяльність, що призвело до падіння валового внутрішнього продукту, а як результат зниження добробуту населення. Представників українського підприємництва зацікавила перспектива використання грантових інструментів від міжнародних та національних донорів незважаючи на активну інтерпретаційну діяльність залучених донорів, не вщухають дискусії щодо реалій доступу до фінансування та ефективності фінансових ресурсів у створенні робочих місць, розвитку економіки та підвищенні добробуту України.

Групою українських науковців проведений аналіз впливу міжнародних інституцій на фінансовий стан України в умовах війни. Здійснено оцінку поточних кредитних рейтингів боргових зобов'язань України з початку збройної агресії росії в умовах, коли Національний банк України створює умови для належної роботи у надскладних умовах. Наголошено на перспективах запровадження спеціального пакету фінансової допомоги Україні для продовження супротиву проти агресора шляхом залучення фінансових ресурсів міжнародних фінансових інституцій.

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Отже, чимало теоретичних і практичних питань, які стосуються проблем функціонування міжнародних фінансових інститутів, розглядаються науковцями

в контексті сталого розвитку економік світу або в контексті кризового стану (для його запобігання, або пом'якшення наслідків), обумовленого техногенними або екологічними факторами. Для вітчизняної науки проблеми міжнародної фінансової підтримки країни в умовах воєнного стану це малодосліджений напрям, який має важливе теоретичне та практичне значення, з огляду на те, що в умовах невизначеності, спричиненої активними бойовими діями, нівелюється точність фінансово-економічних прогнозів та оцінок співставлень обсягів наданої підтримки з результатами її впливу на стабілізацію економіки. [1]

Для ефективної підтримки українського бізнесу в умовах війни необхідно створити сприятливе середовище для його розвитку. Це передбачає спрощення адміністративних процедур, надання податкових пільг, розширення доступу до фінансування, підтримку експорту, розвиток інновацій, соціальну підтримку працівників та відновлення інфраструктури. Такі заходи сприятимуть створенню нових робочих місць, зростанню економіки та зміцненню позицій України на світовому ринку, забезпечуючи швидке відновлення та розвиток країни.

Розглянемо деякі кредитно-грантові програми для бізнесу, які набули актуальності в умовах війни. Програма «Доступ до фінансування та підтримка стійкості мікро- малих та середніх підприємств в Україні» була запроваджена Німецьким товариством міжнародного співробітництва (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) у партнерстві з Німецьким фондом міжнародного співробітництва Спаркас (German Sparkassenstiftung für Internationale Kooperation (DSIK) спільно з Фондом розвитку підприємництва для здійснення кредитування інвестиційних проектів із додатковою грантовою та консалтинговою підтримкою операційної діяльності бізнесу.

Рис.1. Структурні елементи управління платоспроможністю підприємств малого та середнього бізнесу

Джерело: [3]

Угода МБАНК та Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) діяла з 2018 по 2023 роки. Відповідно, ці банки уклали кредитну угоду на суму, що еквівалентна 25 млн дол. США, для реалізації Програми кредитування мікро-малих та середніх підприємств, що спрямована на підтримку Угоди про поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі України з ЄС (ПВЗВТ).

Програма підтримувалася за рахунок фінансування Європейським Союзом у межах Ініціативи EU4Business.[2]

Спільні зусилля уряду, бізнесу та громадянського суспільства, а також здатність до адаптації та інновацій є ключовими для відновлення українського бізнесу під час війни. Незважаючи на обмеженість статистичних даних, розроблені рекомендації щодо підтримки бізнесу можуть бути ефективними. Для подальших досліджень необхідно детально проаналізувати інструменти створення сприятливого бізнес-клімату та визначити відповідальних за їхню реалізацію, щоб зменшити бюрократичні бар'єри та забезпечити ефективну державну економічну політику в умовах війни та глобальних викликів.

Список використаних джерел

1. Курсенко Л.В. Проблеми та особливості міжнародної фінансової підтримки України в умовах війни/ Публічне управління та регіональний розвиток, №(15), С.255-274. <https://doi.org/10.34132/pard2022.15>.

2. Томчук О.В., Трегубов О.С., Андронік О.Л. Фінансові аспекти управління платоспроможністю малого та середнього бізнесу в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск 50. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2395/2316>

3. Маліновська О.Я. Особливості діяльності українського бізнесу під час воєнного стану. Сучасна парадигма публічного управління : Збірник тез IV Міжнар. наук.-практ. конф. (10-12 листопада 2022р.). Львів : ЛНУ імені Івана Франка, Львів, 2022. С. 250-255

4. https://financial.lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2020/12/Zbirnyk_tezy_LNU_2020_Paradyhma_PU-1.pdf

5. Маліновська О.Я., Жижка Ю.В. Особливості оцінки ефективності державного управління. Сучасна парадигма публічного управління [матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (17-18 жовтня 2019 р., м. Львів)] / за наук. ред. к.е.н., доцента Стасишина А.В. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. С. 53-57.